

วิจารณ์หนังสือ : Book Review

นามานุกรมพระมหากษัตริย์ไทย*

Encyclopedia King of Thai

ผู้เขียน: มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
Author: Foundation under the Royal Patronage of her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn

พระสราวุธ วิสารโท และพระมหามิตร จิตตปญโญ

Phra Sarawut Wisarato and Phramaha Mit Thitapanyo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: sarawutt2309@gmail.com

1. บทนำ

หนังสือนามานุกรมพระมหากษัตริย์ไทย เป็นหนังสือที่จัดทำโดยมูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราชทรงเจริญพระชนมพรรษา 84 พรรษา ในวันที่ 5 ธันวาคม 2554 ทางมูลนิธิได้จัดทำหนังสือนามานุกรมพระมหากษัตริย์ไทยออกเผยแพร่เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ และด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ การปกครองระบบกษัตริย์เป็นวัฒนธรรมที่ไทยรับมาจากอินเดีย พร้อมกับการรับรู้วัฒนธรรมความเชื่อทางศาสนา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การปกครองโดยระบบกษัตริย์ของไทย มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวต่างจาก

ประเทศอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ต้องการศึกษาเรื่องราวของประวัติศาสตร์ชาติไทย

ดังนั้น มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่ทำการอาคารศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร 10 ถนนบรมราชชนนี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้จัดพิมพ์ครั้งที่ 1 เมื่อพุทธศักราช 2554 จำนวนพิมพ์ 50,000 เล่ม พิมพ์ครั้งที่ 2 พุทธศักราช 2555 โดยกรมการศาสนา จำนวนพิมพ์ 40,000 เล่ม และ พิมพ์ครั้งที่ 3 พุทธศักราช 2555 โดยกรมการศาสนาจำนวนพิมพ์ 15,000 เล่ม ลักษณะการจัดทำออกมาเป็นรูปเล่ม ปกแข็งสีน้ำเงินน่าอ่าน เหมาะแก่การใช้งาน ขนาดของหนังสือ กว้าง 19.25 เซนติเมตร ยาว 26.50 เซนติเมตร จำนวนหน้าพิมพ์ 264 หน้า ปกหน้าเป็นตราสัญลักษณ์

*ได้รับบทความ: 23 กันยายน 2561; แก้ไขบทความ: 24 กันยายน 2562; ตอรับตีพิมพ์: 6 ธันวาคม 2562

Received: September 23, 2018; Revised: September 24, 2019; Accepted: December 6, 2019

ภปรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 ปกในเป็นรูปพระฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช นามานุกรมเป็นหนังสืออ้างอิงประเภทหนึ่งที่มีลักษณะการเรียบเรียงคำอธิบายผู้ค้นคว้าจะเลือกนำไปใช้ประโยชน์ได้ และมีเอกสารเพื่อให้สืบค้นต่อไปได้ด้วย นามานุกรมพระมหากษัตริย์ไทยฉบับนี้ ได้รวบรวมรายพระนามพระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน มาจัดทำคำอธิบายพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจในแต่ละรัชกาล โดยปกติการจัดทำนามานุกรมนั้นจะจัดเรียงคำหรือชื่อตามลำดับตัวอักษร จาก ก-ฮ ตามลำดับอักษรไทย แต่สำหรับนามานุกรมนามพระมหากษัตริย์ไทยนี้ คณะบรรณาธิการเรียงลำดับเวลาตามประวัติศาสตร์ตามลำดับได้

2. โครงสร้างของหนังสือ

โครงสร้างหนังสือเรื่อง นามานุกรมพระมหากษัตริย์ไทยเล่มนี้ การเขียนเป็นแบบเรียงความตามประวัติของพระมหากษัตริย์ไทย โดยเรียงตามลำดับดังนี้

1. พระมหากษัตริย์ไทยสมัยสุโขทัย
2. พระมหากษัตริย์ไทยสมัยอยุธยา
3. พระมหากษัตริย์ไทยสมัยธนบุรี
4. พระมหากษัตริย์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ตามโครงสร้างดังกล่าว เราจะเห็นได้ว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ในประเทศไทยเป็นศูนย์

รวมใจชาวไทยที่สืบทอดมายาวนานหลายศตวรรษ เป็นวัฒนธรรมการปกครองที่มีความสำคัญ บ่งบอกถึงแนวคิด ความเชื่อ และความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆ ที่หลอมรวมจิตใจชาวไทยให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และสร้างสรรค์ให้เกิดความผาสุกของสังคมโดยรวมได้ วัฒนธรรมการปกครองระบบกษัตริย์ของประเทศไทยจึงมีความผูกพันอย่างแนบแน่น ต่อสังคมไทยมาแต่อดีตจนปัจจุบัน ในส่วนของการเสนอเรื่องราวหรือหนังสือที่นำมาวิเคราะห์วิจารณ์ เพื่อให้เห็นเกี่ยวกับเนื้อหาประเด็น สำคัญ ความหมาย และคุณค่าที่ผู้เขียนหนังสือได้เรียบเรียงแต่งขึ้นสะท้อนให้เห็นผลงาน วิธีการเขียน การหาข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการนำเสนอเพื่อให้ผู้อ่านได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ดังตอนหนึ่งของพระราชนิพนธ์กล่าวว่า

“ที่ผ่านมายังไม่เคยมีการรวบรวมและเรียบเรียงพระราชประวัติ และพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ไทยครบทุกพระองค์ การจัดทำหนังสือนามานุกรมพระมหากษัตริย์ไทยเล่มนี้ เนื่องในมหามงคลวโรกาสดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่น่ายินดี หนังสือเล่มนี้จะมีคุณค่าในฐานะเป็นเอกสาร ค้นคว้าอ้างอิงที่เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อผู้ที่ต้องการศึกษาเรื่องราวของประวัติศาสตร์ชาติไทย”

จึงเห็นได้ว่า หนังสือนามานุกรมพระมหากษัตริย์ไทยเล่มนี้ มีการจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ทางด้านของประวัติศาสตร์ โดยแบ่งรายพระนามพระมหากษัตริย์ตามสมัยดังนี้ คือ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัย

รัตนโกสินทร์ การสะกดพระนามของพระมหากษัตริย์ที่มีความแตกต่างกันนั้น คณะบรรณาธิการเห็นว่าเพื่อรักษาความเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ จึงได้ดำเนินการดังนี้

1. พระนามพระมหากษัตริย์สุโขทัยใช้ตามที่คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยได้ตรวจสอบ ชำระจากจารึกหลักต่างๆ ไว้แล้ว

2. พระนามพระมหากษัตริย์อยุธยาตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) จนถึงรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชนั้น ได้สอบทานกับพระราชพงศาวดารกรุงเก่าฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติซึ่งมีการสะกดแตกต่างกันบ้าง

3. พระนามพระมหากษัตริย์สมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ใช้ตามมติคณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย

3. โครงสร้างเนื้อหา

พระปฐมบรมกษัตริย์สมัยสุโขทัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 1 แห่งราชวงศ์พระร่วงกรุงสุโขทัย เสวยราชสมบัติตั้งแต่ พ.ศ. 1792 ถึงปีใดไม่ปรากฏ พระนามเดิมคือ พ่อขุนบางกลางหาว มีมเหสี คือ นางเสือง มีพระราชโอรส 3 พระองค์ พระราชธิดา 2 พระองค์ พระราชโอรสองค์ใหญ่สิ้นพระชนม์ ตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ส่วนพระราชโอรสองค์ที่ 2 และ 3 คือ พ่อขุนบานเมือง และพ่อขุนรามคำแหงทรงครองราชย์ต่อมาตามลำดับ เดิมพ่อขุนบางกลางหาวทรงเป็นเจ้าเมืองอยู่ที่ใดไม่ปรากฏ แต่ข้อความในศิลาจารึกหลักที่ 2 ทำให้ทราบว่าอยู่ได้เมืองบางยางลงไป

ก่อนราชวงศ์พระร่วงอาณาจักรสุโขทัยมีราชวงศ์พ่อขุนศรีนาวนำถมครองอยู่ ในรัชสมัยของพ่อขุนศรีนาวนำถม ซึ่งเริ่มประมาณ พ.ศ. 1762 อาณาจักรสุโขทัยครอบคลุมถึงเมืองฉอด ไกลแม่น้ำเมย ลำพูน น่าน พิษณุโลก ต่อมาอาณาจักรสุโขทัยตกอยู่ใต้อำนาจขอมสบาดโขลญลำพง จนกระทั่งพ่อขุนผาเมืองโอรสของพ่อขุนศรีนาวนำถมทรงร่วมมือกับ พ่อขุนบางกลางหาวขับไล่ขอมสบาดโขลญลำพงไป พ่อขุนบางกลางหาวทรงยึดเมืองศรีสัชนาลัยได้และทรงเวนเมืองให้พ่อขุนผาเมือง พ่อขุนผาเมืองจึงอภิเษกพ่อขุนบางกลางหาวเป็นกษัตริย์สุโขทัย พ่อขุนผาเมือง ซึ่งเป็นพระขามาตา ลูกเขยของกษัตริย์ขอมทรงยกพระนามศรีอินทราทิตย์ ซึ่งพระองค์ได้รับมาจากกษัตริย์ขอมมอบให้แก่พ่อขุนบางกลางหาว แต่พ่อขุนบางกลางหาวทรงใช้พระนามว่า พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ บางทีอาจจะทรงเห็นว่าพระนามเดิมมาจากคำ อินทรปัต + อินทร + อาทิตย์ แสดงว่าอยู่ใต้อินทรปัต ซึ่งเป็นเมืองหลวงของขอม ดังปรากฏในจารึกหลักที่ 2 ก็เป็นได้ พ่อขุนผาเมืองเป็นเจ้าเมืองรัต มีพระอนุชาคือ พระยาคำแหงพระรามครองเมืองสระหลวง สองแคว พิษณุโลก โอรสของพระยาคำแหงพระราม คือ มหาเถรศรีศรัทธาราชจุฬามณี เมื่อเป็นฆราวาสมีฝีมือในการสู้รบ ได้ชนช้างชนะหลายครั้ง รู้ศิลปะศาสตร์หลายประการ ขณะอายุ 30 ปี มีบุตรแต่เสียชีวิต มหาเถรศรีศรัทธาราชจุฬามณีจึงออกบวชได้ไปปลุกต้นไม้โพธิ์ สร้างพิหาร อาวาส และซ่อมแซมพระศรีรัตนมหาธาตุทั้งในและนอกประเทศ เช่น พม่า อินเดีย และลังกา จากจารึกหลักที่ 2 ทำให้ทราบว่าเมืองรัต เมืองสะคำ และเมืองลุมบาจาย

เป็นกลุ่มเมืองที่อยู่ใกล้กันพ่อขุนผาเมืองอยู่เมือง
ราด กษัตริย์น่านมีพระนามผานอง ผากอง ผาสุข
แต่กษัตริย์เมืองอื่นไม่ใช่ ผา นำหน้าพระนามเลย
พ่อขุนผาเมืองจึงน่าจะเป็นกษัตริย์น่าน คือเมือง
ราดนั่นเอง นอกจากนี้ยังมีพระราชโอรสของ
กษัตริย์น่านมีพระนามว่าบาจาย อาจจะได้แสดงว่า
น่านมีอำนาจเหนือ บาจาย แบบพระนามกรมหลวง
ราชบุรดีเรกฤทธิ์แสดงว่ากรุงเทพฯ (H.R.H.
Princess Maha Chakri sirindhorn, 2011)
มีอำนาจเหนือราชบุรดินั้นเองพระมหากษัตริย์ไทย
สมัยสุโขทัย 1) พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ 2) พ่อขุนบาน
เมือง 3) พ่อขุนรามคำแหงมหาราช 4) พระยาเลอ
ไทย 5) พระยารัษฎา 6) พระมหาธรรมราชาที่ 1
(ลิ้นไทย, ลีไทย) 7) พระมหาธรรมราชาที่ 2 8) พระมหา
ธรรมราชาที่ 3 (สลิไทย) 9) พระมหาธรรมราชา
ที่ 4 (บรมपाल) (Sukhothai Inscription 1, 1976
: 17-19)

สมัยกรุงสุโขทัย ยกตัวอย่างในศิลาจารึก
พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ตอนหนึ่งว่า คนในเมือง
สุโขทัยนี้ มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน พ่อขุน
รามคำแหง เจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาว
เจ้า ท่วยบัว ท่วยนาง ลูกเจ้า ลูกขุน ทั้งสิ้น ทั้งหลาย
ทั้งผู้ชายผู้หญิงผู้ท่วยมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา
ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากราบ
กฐินเดือนหนึ่งจึงแล้ว (Department of Fine
Arts, 1983)

จากการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือ
นามานุกรมพระมหากษัตริย์ไทย จะเห็นว่า เนื้อหา
ในหลักศิลาจารึก ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่าง
พระมหากษัตริย์กับประชาชนมีความใกล้ชิดกัน

มากพระมหากษัตริย์ทรงดูแลทุกข์สุขของประชาชน
ดังบิดาดูแลบุตร ดังในศิลาจารึกหลักที่ 1 ของ
พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้กล่าวถึงวัฒนธรรม
การปกครองในระบบกษัตริย์นั้น เป็นการปกครอง
โดยมีมนุษยธรรม จารึกสุโขทัยหลักที่ 38 ว่า
พระมหากษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย ได้ปกครอง
ประชาชนอย่างมีมนุษยธรรมเช่นเดียวกับพ่อขุน
รามคำแหง กษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัยเอาพระราช
หฤทัยใส่ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินของพระองค์ดังปรากฏ
หลักมนุษยธรรมในไตรภูมิพระร่วง อันแสดงให้เห็น
ความผูกพันระหว่างกษัตริย์ในฐานะของบิดาบุตร
ในการสอนให้ทำความดีให้รู้จักบาปบุญและ
หลักธรรม

พระปฐมบรมกษัตริย์สมัยอยุธยาสมเด็จพระ
พระรามาธิบดีที่ 1 หรือพระเจ้าอู่ทอง ทรงเป็นปฐม
กษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา ในจดหมายเหตุไหร่า
เสด็จพระราชสมภพ พ.ศ. 1857 ได้ทรงสถาปนา
เมืองหลวงขึ้นในบริเวณที่เรียกว่า หนองโสน
เมื่อจุลศักราช 712 ปีชวด โทศก วันศุกร์ ขึ้น 6 ค่ำ
เดือนห้า เวลา 3 นาฬิกา 9 บาท ตรงกับวันศุกร์ที่
4 มีนาคม พ.ศ. 1893 เมื่อแรกเสวยราชย์นั้นทรง
พระนามว่าสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสุนทรบรม
บพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว ขณะพระชนมายุได้ 37
พรรษา ในประวัติศาสตร์ไทยมีความเชื่อกันว่า
พระเจ้าอู่ทองอาจจะทรงอพยพมาจากเมืองใกล้
เคียงอื่น เพราะอย่างน้อยก่อนที่จะทรงสถาปนา
พระนครศรีอยุธยาขึ้น ก็ทรงให้ย้ายเมืองข้ามฝั่งจาก
บริเวณทิศใต้ ของเกาะเมืองมาตั้งอยู่บริเวณ
ใจกลางพระนครปัจจุบัน และต่อมาทรงสถาปนา
พระอารามขึ้นบริเวณ ที่ประทับเดิมหรือบริเวณ

เวียงเหล็ก คือวัดพุทไธสวรรย์ และได้ทรงสร้างพระราชวังขึ้นในบริเวณเกาะเมืองมีข้อความอ้างถึงที่มาของ พระเจ้าอยู่หัวว่าพระเจ้าแผ่นดินองค์ปัจจุบันสืบมาแต่สมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก บพิตร เมื่อ พ.ศ. 1300 มีกษัตริย์สืบทอดกันมา 10 พระองค์ ต่อมาสมเด็จพระยโสธรธรรมเทพราชาธิราชทรงก่อตั้ง กรุงยโสธรปุระ และมีกษัตริย์สืบมาอีก 12 พระองค์

จากนั้นสมเด็จพระพนมทะเลเสด็จไปประทับที่สุโขทัยใน พ.ศ. 1731 ทรงตั้งเมืองเพชรบุรีมีกษัตริย์สืบต่อมา 4 พระองค์ ในที่สุดสมเด็จพระรามธิบดีได้ทรงสร้างกรุงสยามเมื่อ พ.ศ. 1894 รวมพระมหากษัตริย์นับแต่แรกสถาปนากรุงเมื่อ พ.ศ. 1300 จนถึง พ.ศ. 2226 ได้ 50 รัชกาลในระยะเวลา 926 ปี คู่มือทูตฉบับนี้สันนิษฐานว่าเขียนขึ้นราว พ.ศ. 2224-พ.ศ. 2225 เพื่อใช้เป็นแนวคำถาม คำตอบของราชทูตสยามที่จะเดินทางไปเจริญสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ เมื่อสมเด็จพระรามธิบดีที่ 1 ทรงสถาปนาพระราชอาณาจักรขึ้นแล้ว ได้ทรงทำนุบำรุงพระราชอาณาเขตให้กว้างขวางออกไป ดังที่ปรากฏความในพระราชพงศาวดารฉบับต่างๆ เมื่อเสด็จเสวยราชย์ว่า เมื่อแรกสถาปนาพระนครนั้นหลังจากพิธีกลบัสตรสมเพลิงแล้ว ขุดดินลงไปเพื่อสร้างพระราชวัง ได้พระมหาสังข์ทักษิณาวัฏขอนหนึ่ง จึงโปรดให้สร้างพระที่นั่งองค์ต่างๆ ขึ้นในบริเวณพระราชวังหลวง คือ พระที่นั่งไพฑูริย์มหาปราสาท พระที่นั่งไพชยนต์มหาปราสาท และพระที่นั่งไอศวรรย์มหาปราสาท หลังจากนั้นปรากฏความในจุลยุทธการวงศ์ว่าพญาประเทศราชทั้ง 16 หัวเมือง

ได้มาถวายบังคม ได้แก่ มะละกา ดินแดนแหลมมลายู ชวา ดินแดนลาวหลวงพระบาง ตะนาวศรี นครศรีธรรมราช ทวาย เมะตะมะ เมะลาลัง สงขลา จันทบูรณ์ พิษณุโลก สุโขทัย พิษณุ สวรรคโลก พิจิตร กำแพงเพชร และนครสวรรค์ หลังจากนั้นปรากฏว่ามีสงครามกับเมืองกัมพูชา จึงโปรดให้พระเจ้าลูกเธอพระราเมศวรซึ่งปกครองเมืองลพบุรีลงมาตั้งทัพยกออกไปถึงกรุงกัมพูชา แต่ทัพอยุธยาเกือบเสียที่เพี้ยมพลา สมเด็จพระรามธิบดีที่ 1 โปรดให้ขุนหลวงพะงั่วลงมาจากเมืองสุพรรณบุรีแล้วกรีธาทัพไปช่วยสมเด็จพระราเมศวร ทำให้ทัพอยุธยาสามารถเอาชนะได้ และกวาดต้อนทศรัยชาวกัมพูชามายังพระนครอยุธยา ในช่วงต้นรัชกาลนั้น

นอกจากสมเด็จพระรามธิบดีที่ 1 จะทรงทำสงครามเพื่อขยายพระราชอาณาเขตและสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่อาณาจักรแล้ว ยังทรงตรากฎหมายต่างๆ ขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในอีกหลายฉบับ พระมหากษัตริย์ไทยสมัยอยุธยา 1) สมเด็จพระรามธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอยู่หัว) 2) สมเด็จพระราเมศวร 3) สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 (ขุนหลวงพะงั่ว) 4) สมเด็จพระเจ้าทองลัน 5) สมเด็จพระเจ้ารามราชา 6) สมเด็จพระนครินทราธิราช 7) สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) 8) สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ 9) สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 10) สมเด็จพระรามธิบดีที่ 2 11) สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 (หน่อพุทธางกูร) 12) สมเด็จพระรัชฎาธิราช 13) สมเด็จพระไชยราชาธิราช 14) สมเด็จพระแก้วฟ้า (สมเด็จพระยอดฟ้า) 15) ขุนวรวงศาธิราช 16)

สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ (พระเพ็ชรราชา) 17) สมเด็จพระมหิน ทราธิราช 18) สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชเจ้า 19) สมเด็จพระนเรศวรมหาราช 20) สมเด็จพระเอกาทศรถ 21) สมเด็จพระศรีสวภาคย์ 22) สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม 23) สมเด็จพระเชษฐาธิราช 24) สมเด็จพระอาทิตย์วงศ์ 25) สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง 26) สมเด็จพระเจ้าฟ้าไชย 27) สมเด็จพระศรีสุธรรมราชา 28) สมเด็จพระนารายณ์มหาราช 29) สมเด็จพระเพทราชา 30) สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (พระเจ้าเสือ) 31) สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 9 (พระเจ้าท้ายสระ) 32) สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ 33) สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมร 34) สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ (สมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์)

สมัยอยุธยา พระราชสถานะของพระมหากษัตริย์เปลี่ยนแปลงไปบ้าง เมื่อมีคติความคิดเกี่ยวกับสมมติเทวราชมาผสมผสาน พระมหากษัตริย์ทรงเป็นเสมือนเทพเจ้าองค์อวตาร ของพระผู้เป็นเจ้าในศาสนาพราหมณ์ฮินดู ดังปรากฏพระนามของพระมหากษัตริย์สมัยอยุธยา เช่น สมเด็จพระรามธิบดี สมเด็จพระรามราชา สมเด็จพระอินทราชา สมเด็จพระเอกาทศรถ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นทั้งพระนามของเทพเจ้าของพราหมณ์ฮินดูและเทพเจ้าในความเชื่อพื้นถิ่นทั้งสิ้น นอกจากนั้นพระราชกรณียกิจทั้งปวงของพระเจ้าแผ่นดินดังที่ปรากฏในพระราชพิธี 12 เดือนก็ล้วนเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน อาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมการปกครองในระบบกษัตริย์ของอยุธยานั้นยังคงสืบทอดมาจากแบบฉบับของกรุงสุโขทัยที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างบิดาบุตร

ในทัศนะของผู้อ่านจะเห็นได้ว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ปกครองที่มีคุณลักษณะพิเศษ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการธำรงไว้ซึ่งความผาสุกของประชาชนในประเทศ ดูเหมือนว่าแนวคิดเบื้องต้นนี้ชาวไทยยอมรับคติความเชื่อเรื่องสถานะขององค์พระมหากษัตริย์ เปรียบเสมือนบิดา จึงเห็นว่าพระมหากษัตริย์ไทยมิได้ทรงดำรงพระองค์เป็นอวตารแห่งพระผู้เป็นเจ้าผู้คอยช่วยเหลือแห่งปวงชน แต่พระมหากษัตริย์เป็นผู้บำเพ็ญบุญบารมีเฉพาะพระองค์ และยังทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเช่นเดียวกับบิดาผู้ดูแลบุตรด้วย

พระปฐมบรมกษัตริย์สมัยกรุงธนบุรีสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี หรือสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชมีพระนามเมื่อครองราชย์ตามพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขาว่า สมเด็จพระบรมราชาที่ 4 และมีพระนามที่ราษฎรเรียกเมื่อล่วงรัชกาลแล้วว่า ขุนหลวงตาก ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์เดียวของกรุงธนบุรี พระราชประวัติเมื่อทรงพระเยาว์ของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเป็นนิทานเชิงอุนิหการ เพราะบันทึกไว้ในหนังสืออุนิหการบรรพบุรุษ พระองค์เสด็จพระราชสมภพใน พ.ศ. 2277 ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศแห่งกรุงศรีอยุธยา บิดาชื่อไทยฮอง มารดาชื่อนางนกเอี้ยง การที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ แสดงว่าทรงได้รับการศึกษาและทรงรอบรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย พระราชพงศาวดารฉบับความพิสดารเริ่มบันทึกเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเมื่อ พ.ศ. 2308 สมัยสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ ตั้งแต่ยังทรงเป็นพระยาตากมาช่วย

ราชการสงครามป้องกันพม่า ซึ่งยกทัพมาล้อมกรุงศรีอยุธยา พระยาตากมีฝีมือการรบที่เข้มแข็งจึงได้เลื่อนตำแหน่งเป็นพระยาวชิรปราการ เจ้าเมืองกำแพงเพชร ระหว่างทำศึกกับพระนคร แม้จะพยายามบัญชาการรบและต่อสู้ข้าศึกจนสุดความสามารถ แต่ด้วยความอ่อนแอของผู้บัญชาการและการขาดการประสานงานที่ดีระหว่างแม่ทัพนายกอง ทำให้พระยาวชิรปราการเกิดความท้อแท้ใจหลายครั้ง เมื่อเห็นว่าถึงจะอยู่ช่วยรักษากรุงก็ไม่เกิดประโยชน์อันใด พระยาวชิรปราการจึงตัดสินใจพาสัมครพรรคพวกประมาณ 500 คน พระราชพงศาวดารบางฉบับว่าประมาณ 1,000 คน ยกออกจากค่ายวัดพิชัยตีฝ่าทัพพม่าไปทางทิศตะวันออกในเดือนนี้ พ.ศ. 2309 พระยาวชิรปราการนำพรรคพวกสู้รบชนะพม่าที่ไล่ติดตามไปตลอดทางจนกิตติศัพท์ความสามารถเป็นที่เลื่องลือ ทำให้มีผู้คนมาขอเข้าเป็นบริวารมากมาย ที่ไม่ยอมอ่อนน้อมก็จำต้องตีหักเอาค่ายได้ เส้นทางเดินทัพออกจากค่ายวัดพิชัยนอกกำแพงเมืองไปบ้านข้าวเม่า บ้านสัมบันชิต บ้านโพสังหาร บ้านพรานนก ผ่านเมืองนครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ครั้นถึงเมืองระยอง พระยากำแพงเพชรคาดการณ์ว่าคงเสียกรุงแล้วจึงตั้งตัวเป็นเจ้าเพื่อรวบรวมผู้คนกู้แผ่นดิน พวกบริวาร จึงเรียกว่าเจ้าตากแต่นั้นมา สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ ทรงรอบรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย

ผู้อ่านเห็นว่าหนังสือเล่มนี้ได้เสนอประวัติของพระเจ้าตากสินในมุมมองที่ว่า พระองค์ทรงเป็นผู้มีความปรีชาสามารถในศาสตร์ต่างๆ เช่น ราชนิพนธ์รามเกียรติ์เป็นต้น ซึ่งการถ่ายทอดออก

ของราชนิพนธ์นี้ได้ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของขนบธรรมเนียมประเพณีได้เป็นอย่างดี แต่ที่นอกเหนือจากหนังสือนี้ ก็ยังเห็นราชนิพนธ์อีกมากมาย เช่น พระราชนิพนธ์ ว่า

อันตัวพ่อ	ชื่อว่า	พระเจ้าตาก
ทนทุกข์ยาก	กู้ชาติ	พระศาสนา
ถวายเป็นดิน	ให้เป็น	พุทธบูชา
แต่พระศาสนา	สมณะ	พระพุทโธ

จึงเห็นได้ว่า การนำเสนอของหนังสือเล่มนี้มีคุณค่าทางด้านประเทียสติปัญญา ความเชื่อ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตได้เป็นอย่างดี

พระปฐมบรมกษัตริย์สมัยรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีพระนามเดิมว่า ดั่งหรือทองดั่ง เสด็จพระราชสมภพที่กรุงศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2279 ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เป็นพระโอรสในสมเด็จพระปฐมบรม มหาชนก ซึ่งมีพระนามเดิมว่าทองดี สืบเชื้อสายมาจากเจ้าพระยาโกษาธิบดี ปาน ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช รับราชการในกรมอาลักษณ์เป็นพระอักษรสุนทร พระราชชนนีมีพระนามว่า หยก หรือดาวเรือง เมื่อทรงเจริญพระชนมพรรษาได้ถวายตัวเป็นมหาดเล็กในสมเด็จพระเจ้าอุทุมพรขณะดำรงพระยศสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เมื่อทรงอุปสมบทและลาพระผนวชแล้วกลับเข้ารับราชการเป็นมหาดเล็กหลวง เมื่อมีพระชนมพรรษา 25 พรรษา สมเด็จพระเจ้าเอกทัศทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นหลวงยกกระบัตร เมืองราชบุรี และได้สมรสกับธิดาตระกูลคหปตนิที่ตำบลอัมพวา แขวงเมือง

สมุทสาคร ชื่อนาก (สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี) เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงกอบกู้เอกราชและสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานีแล้ว พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงเข้ารับราชการในกรุงธนบุรีเป็นพระราชนัดดา เจ้ากรมพระตำรวจนอกขวา ทรงเป็นกำลังสำคัญของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช คู่กับสมเด็จพระอนุชาธิราชสมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท ทำศึกสงครามกู้บ้านเมืองหลายครั้งและได้เลื่อนบรรดาศักดิ์โดยลำดับโดยเสด็จปราบชุมนุมเจ้าพิมาย ได้เลื่อนเป็นพระยาอภัยรณฤทธิ์ทรงเป็นแม่ทัพไปตีเขมรได้เมืองพระตะบองและเสียมราฐ ได้เลื่อนเป็นพระยายมราชว่าที่สมุหนายกเลื่อนเป็นเจ้าพระยาจักรี เป็นแม่ทัพไปตีเขมรทรงเป็นแม่ทัพหน้าไปตีเชียงใหม่ และลงมาช่วยรบกับพม่าที่เมืองราชบุรีจนชนะทรงเป็นแม่ทัพรบด้านทัพพม่าที่เมืองพิษณุโลก จนอะแซหุ่นกี้แม่ทัพพม่าขอดูตัวและกล่าวสรรเสริญทรงเป็นแม่ทัพไปตีหัวเมืองตะวันออกได้เมืองจำปาศักดิ์ เมืองโขง เมืองอัตปือ และเกลี้ยกล่อมได้เมืองตะลุง เมืองสุรินทร์ เมืองสังขะ และเมืองขุขันธ์ทรงได้รับพระมหากรุณาปูนบำเหน็จเป็น เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกทรงเป็นแม่ทัพไปตีเวียงจันทน์ หลวงพระบาง และอัญเชิญพระแก้วมรกตกับพระบางลงมายังกรุงธนบุรีทรงเป็นแม่ทัพไปปราบจลาจลเมืองเขมร แต่เมื่อทรงทราบข่าว จลาจลในกรุงธนบุรี จึงยกทัพกลับมากรุงธนบุรีประทับบนศาลาลูกขุนมหาธาตุไทย ตัดสินสำเร็จโทษสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชแล้วเหล่าขุนนางและราษฎรทั้งหลายพร้อมกันกราบบังคมทูลเชิญสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกขึ้นครอง

ราชย์สมบัติ วันนีถือเป็นวันสถาปนามหาจักรีบรมราชวงศ์ (Department of Fine Arts, 1983 : 61-63)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 แห่งพระราชวงศ์จักรี ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ครองราชย์สมบัติยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติไทย พระองค์เป็นพระราชโอรสพระองค์เล็กในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกกับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันจันทร์ที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2470 ณ โรงพยาบาลเมานต์ออบีร์น เมืองเคมบริดจ์รัฐแมสซาชูเซตต์ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อแรกประสูติมีพระนามว่า พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภูมิพลอดุลยเดช มีพระเชษฐภคินีและพระบรมเชษฐาธิราช คือ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (6 พฤษภาคม 2466-2 มกราคม 2551) และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร เมื่อสมเด็จพระบรมราชชนกประชวรสวรรคตในวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2472 ขณะนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมพรรษาไม่ถึง 2 พรรษา ในพ.ศ. 2475 ขณะมีพระชนมพรรษา 5 พรรษา ได้เสด็จเข้าทรงศึกษาที่โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย จนกระทั่ง พ.ศ. 2476 จึงเสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชชนนี พระเชษฐภคินี และสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชไปประทับที่เมืองโลซาน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทรงศึกษาที่โรงเรียนเมียร์มองด์ แล้วทรงศึกษาต่อที่โรงเรียนเอกอลนูแวลเดอ ลา ซืออิส โรมองด์

เมืองชายยี่ ชูรโลซาน พ.ศ. 2481 ทรงจบการศึกษาจากโรงเรียนยิมนาสคลาสสิก กองโตนาล แห่งเมืองโลซาน ทรงได้รับประกาศนียบัตรทางอักษรศาสตร์ จากนั้นทรงเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยโลซาน แผนกวิชาวิทยาศาสตร์ในวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสละราชสมบัติ รัฐบาลได้กราบทูลเชิญพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอานันทมหิดล เสด็จขึ้นครองราชสมบัติเป็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ในพ.ศ. 2477 และพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภูมิพลอดุลยเดชทรงได้ รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ต่อมาในวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2489 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลสวรรคต ณ พระที่นั่งบรมพิมาน รัฐบาลโดยความเห็นชอบของรัฐสภาจึงอัญเชิญสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติในวันเดียวกันขณะที่มีพระชนมพรรษายังไม่เต็ม 19 พรรษา และยังทรงเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยโลซาน เมื่อจัดการพระบรมศพสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล แล้วพระองค์ได้เสด็จกลับไปทรงศึกษาต่อที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ในวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2489 เมื่อเสด็จกลับไปทรงศึกษาต่อ นั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักว่าพระองค์จะต้องเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ปกครองประชาชนให้ร่มเย็นเป็นสุข จึงทรงเปลี่ยนแนวทางการศึกษาใหม่จากวิชาวิทยาศาสตร์มาเป็นวิชาสังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการที่จะทรงดำรงฐานะพระมหากษัตริย์ต่อไป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เสด็จนิวัตประเทศไทยเมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2493 และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลในวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2493 แล้วกำหนดจัดพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมรสกับหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร ณ พระตำหนักสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า วังสระปทุม เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2493 ครั้นวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกตามแบบอย่างโบราณราชประเพณีขึ้น ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณในพระบรมมหาราชวัง ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุกพระองค์จะมีพระบรมราชโองการครั้งแรกหลังจากที่ทรงรับราชาภิเษกเป็นพระเจ้าแผ่นดินโดยสมบูรณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมีพระบรมราชโองการแก่ประชาชนชาวไทยว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” (Message and His Majesty King Bhumibol Adulyadej, 2010)

พระมหากษัตริย์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ 1) พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช 2) พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย 3) พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว 4) พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 5) พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว 6) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 7) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว 8) พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว 9) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

อานันทมหิตล 10) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลอดุลยเดช 11) สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิรา
ลงกรณ์ บดินทรเทพยวรางกูร

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ วัฒนธรรมการ
ปกครองในระบบเดิมยังสืบทอด และดำรงไว้ได้เป็น
อย่างดีในการสร้างความเป็นปึกแผ่นของบ้านเมือง
การสร้างขวัญกำลังใจให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน ดัง
แนวพระราชดำรินี้ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอด
ฟ้าจุฬาโลกมหาราชว่า

“ตั้งใจจะอุปถัมภ์กษัตริย์พุทธศาสนา
ป้องกันขอบเขตอาณา รักษาประชาชนแลมนตรี”
(Thailand Culture, 2009 : 162)

จากลักษณะการเขียนภาษา เช่น บิดาบุตร
น่าจะมีความหมายว่า พ่อปกครองลูกเป็นภาษาที่
ใช้เรียกในสมัยสุโขทัยโดยพ่อขุนรามคำแหงแต่
หนังสือมานุกรมนามพระมหากษัตริย์นี้ทั้งเล่ม
เป็นลักษณะการเรียบเรียงคำอธิบาย โดยจะมีชื่อ
ผู้เรียบเรียงปรากฏอยู่ตอนท้ายของเรื่องแนวคิด
ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา บุตร อันเป็นแนวคิด
พื้นเมืองดั้งเดิมที่เน้น ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่าง
ผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง ซึ่งต่างไปจากสังคมที่มี
วรรณะ นับได้ว่าเป็นความเข้มแข็งของวัฒนธรรม
การปกครองในระบบกษัตริย์ของไทยที่สามารถ
ดำรงสืบต่อมาได้จนปัจจุบัน (Phra Brahmaguna
bhorn (P.A. Payutto), 2009 : 29)

ผู้อ่านมองเห็นว่า หนังสือมานุกรมพระ
มหากษัตริย์ไทยนี้ได้พยายามอธิบายให้เห็นถึงการ
ปกครองไพร่ฟ้า ประชาชน ของกษัตริย์ไทยว่า
กษัตริย์ทุกพระองค์ทรงปกครองประเทศให้เกิด
ความสงบร่มเย็น เน้นการปกครองในรูปแบบพ่อ

ผู้เป็นจอมราชัน สิ่งที่เป็นหลักสำคัญอีกประการ
หนึ่ง คือ เขียนให้เห็นว่า พระมหากษัตริย์สร้าง
ความเข้มแข็งให้กับประชาราษฎร์ สร้างนักปราชญ์ให้
เก่งกล้าด้านวิทยุยุทธ์ ในขณะที่เดียวกันก็ได้อธิบาย
ถึงราชกรณียะกิจของกษัตริย์ให้เห็นถึงความเปี่ยม
รู้ด้วยเมตตาธรรม เป็นผู้นำในด้าน เสียสละ
มีอุดมการณ์ในหลักธรรมมาธิปไตย ได้ยึดหลักปฏิบัติ
ตามหลักของพระพุทธศาสนา ซึ่งเห็นได้จาก
พระบรมราโชวาท และพระราชดำรัส เป็นต้น

4. สรุป

บทสรุปหนังสือมานุกรมพระมหากษัตริย์
ไทยเล่มนี้ จากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิเคราะห์
แสดงให้เห็นถึงประวัติความเป็นมาประโยชน์และ
วัตถุประสงค์ของการแต่งหนังสือ ในการเผยแพร่
พระราชประวัติและพระราชกรณียะกิจที่สำคัญของ
พระมหากษัตริย์ไทย โดยพระองค์ทรงสังเกตเห็น
ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ทรงเรียนรู้
ศิลปวิทยาต่างๆ และทรงเข้าถึงประชาชนมากขึ้น
ตลอดเวลาที่ผ่านมา นับแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมา
แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงดินหรือมีการเปลี่ยนราชวงศ์
แต่แนวคิดระบบการปกครองแบบกษัตริย์ที่เคย
มีมานั้นหาได้เปลี่ยนไปด้วยไม่

จุดเด่น ในระบอบประชาธิปไตย พระมหา
กษัตริย์ทรงใช้พระราชอำนาจผ่านกระบวนการ
ทรงมีพระมหากรุณาและเมตตาธรรม พระราชทาน
พระบรมราโชวาทสั่งสอน ชี้แนะแนวทางการดำเนิน
ชีวิตที่พอเหมาะแก่หลักศีลธรรมกำกับด้วยความ
ประพจน์ให้มีความสันโดษ ทรงปฏิบัติพระองค์เป็น
แบบอย่าง มีพระมหากรุณาธิคุณทั่วล้า คนไทยจึงมี

ความผูกพันกับองค์กษัตริย์ ดังนั้น หนังสือเล่มนี้เป็น ให้ผู้ที่ใคร่ในการศึกษาอ่านหนังสือเล่มนี้เพราะเป็น หนังสือที่ควรอ่านเป็นอย่างยิ่ง ผู้อ่านจึงของแนะนำ หนังสือที่สร้างจิตสำนึกร่วมได้เป็นอย่างดี

References

- Department of Fine Arts. (2003). *Ministry of Culture*. Bangkok : Royal Chronicles Siam.
- _____. (1983). *The Royal Annals of Rattanakosin*. Bangkok : King Rama I.
- General religion. (2009). *The influence of religion on the global society*. Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- H.R.H. Princess Maha Chakri sirindhorn. (2011). *Thai Monarchs*. Bangkok : HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn Foundation.
- Message and His Majesty King Bhumibol Adulyadej. (2010). *Religious and moral*. Bangkok : Rearing Farmers' Federation.
- Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto). (2009). *Life Charter*. Bangkok : Rearing Agricultural Cooperative Federation of Thailand.
- Sukhothai Inscription 1. (1976). *Sukhothai Inscription 1*. Bangkok : Ramkhamhaeng University Press.
- Thailand Culture. (2009). *Buddhism and Thai culture*. Bangkok : Nawapan Publishing House.

